

ZO DOEN ZIJ HET: Talensensibilisering

BRUSSEL
VOL TAAL

School

GBS De Vijvers

Situering van de school

GBS De Vijvers is een basisschool in de gemeente Anderlecht. De kinderen die er schoollopen zijn haast allemaal meertalig. Drie vierde van de kinderen spreekt het Frans, naast vaak nog andere thuistalen. Een enkeling is er Nederlandstalig van thuis uit, voor de meeste leerlingen is het Nederlands hun derde of zelfs vierde taal.

Wat?

De Vijvers stapte mee in een project van de Erasmushogeschool om de thuistalen een plaats te geven in de school. Via studenten van de hogeschool ontdekten de leerkrachten hoe ze activiteiten rond talensensibilisering kunnen opzetten door de thuistalen van de leerlingen op een speelse manier te integreren.

Dankzij deze activiteiten zagen de leerkrachten hun leerlingen openbloeien. Ze waren betrokken, gemotiveerd en trots. Bovendien merkten de leerkrachten dat dit de spreekdurf in het Nederlands ten goede kwam. Daarnaast gaven de leerlingen van het zesde leerjaar in een bevraging aan dat ze de les er beter door begrepen.

Omgekeerd zorgde het voor meer openheid bij de leerkrachten:

- Ze leerden hun leerlingen beter kennen.
- Ze ontdekten welke talen hun leerlingen precies spraken.
- Ze ontdekten zelf de meerwaarde van de thuistalen in de klas.

Dat valt trouwens op in de uitspraken die de studenten van de hogeschool verzamelden: ¹

- ‘Het was voor de leerlingen en voor mezelf wel eens fijn om stil te staan bij welke talen er allemaal gesproken worden en in welke context.’
- ‘De leerlingen waren erg betrokken bij het opzoeken van de verklaring van themawoorden in hun thuistaal.’
- ‘Ik ben van plan om een talenpasspoort te maken in het begin van het schooljaar’
- ‘Een heel aantal kinderen vindt het echt leuk wanneer de thuistalen een plek krijgen in de klas. De betrokkenheid lag op die momenten zeer hoog.’

Na deze eerste kennismaking zet de school vervolgstappen en gaan ze verder aan de slag rond meertaligheid op school.

Tips

Activiteiten rond talensensibilisering uitproberen helpt leerkrachten over hun onzekerheid heen. Ze ervaren in de praktijk vooral hoe enthousiast hun leerlingen zijn als hun thuistalen een plaats krijgen op school. Daarbij ondervinden ze dat dit niet betekent dat er een kleinere rol is weggelegd voor het Nederlands als schooltaal. Integendeel.

¹ Toroyan, B.. (2019). ‘Hoe kan je thuistalen inzetten om het leerproces te versterken?’. Eindwerk Erasmushogeschool Bachelor Lager Onderwijs.

Illustraties

Thuistalen zichtbaar maken in het eerste leerjaar

Voorbeelden

Eerste leerjaar

Het eerste leerjaar werkte binnen het thema 'Feest' toe naar een 'letterfeest'. Samen met de leerlingen vierden de leerkrachten dat de kinderen alle letters hebben geleerd. Ze nodigden ouders, grootouders, en familie uit om mee te vieren. Zij brachten iets lekkers mee uit hun cultuur en vertelden er wat meer over: de naam, wanneer ze dit eten ... Als voorbereiding op het feest bespraken de leerlingen allerlei feesten en deden er een brainstorm rond:

- Wat vieren jullie?
- Hoe vieren jullie dat?
- Hoe heet dat feest bij jullie?

De juffen en leerlingen brachten foto's mee van verschillende feesten en hingen die op bij de brainstorm die in de klas ophing. Alle feesten worden op een andere manier gevierd. Denk maar aan Pasen, communie, Kerstmis, Nieuwjaar, Suikerfeest, Offerfeest, geboorte, doopsel ... Bovendien hebben ze ook verschillende namen. Zo bespraken de kinderen dat ze het Suikerfeest in het Arabisch 'Eid-al-Fitr' noemen.

Tweede leerjaar

In het tweede leerjaar gingen de leerlingen aan de slag met het liedje: hoofd, schouders, knie en teen. Ze overliepen de lichaamsdelen op hun lichaam en duiden ze aan op een prent. Eerst benoemden ze de lichaamsdelen in het Nederlands en vervolgens in de thuistaal van de kinderen. Nadien vormden de kinderen groepjes volgens hun thuistaal of tweede taal. Ze moesten vervolgens het liedje in dat groepje naar een andere taal, hun thuistaal of tweede taal vertalen en voor de andere kinderen brengen.

Vijfde leerjaar

In het vijfde leerjaar gebruiken de leerlingen het programma DeepL om woorden uit hun thuistaal te vertalen. (<https://www.deepl.com/translator>). Aanvankelijk gebruikten enkel de anderstalige leerlingen het. Omdat de computer steeds aan staat, maken de andere leerlingen er nu ook spontaan gebruik van wanneer ze bijvoorbeeld in een leestaak een woord niet begrijpen. De leerkracht ondervindt dat leerlingen sneller woorden opzoeken doordat de computers altijd aan staan en de leerlingen er nu vrij gebruik van mogen maken. Ze raadplegen liever DeepL dan een woordenboek. Hierdoor begrijpen ze hun taak sneller en kunnen ze sneller verder werken aan hun opdracht.